

Večery s históriou

Prešov, 4. december 2018

Michal FALAT

Medzi pravidelné podujatia, ktoré organizuje Inštitút histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (IH FF PU) v Prešove spolu s Historickou spoločnosťou kráľovského mesta Prešov, patria *Večery s históriou*, na ktorých vystupujú ako hostia poprední domáci, ale aj zahraniční historici. Tentoraz zavítal na pôdu IH FF univerzitný pedagóg a vedecký pracovník Slovenskej akadémie vied (dnes tiež vedúci pracovník oddelenia histórie jej Spoločenskovedného ústavu v Košiciach) prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc. Jeho vedecko-výskumná činnosť je rozsiahla. Napriek tomu by sme ju mohli vymedziť na slovenské dejiny 20. storočia, najmä na problematiku maďarskej menšiny a problematiku občianskych politických strán na Slovensku po roku 1945.

Prednášku otvoril prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., a v stručnosti predstavil vedecko-pedagogické zameranie hosťa a následne mu odovzdal slovo. Profesor Šutaj sa zameril na vzťah Parížskej konferencie k maďarskej menšine v Československu, ale nezabudol ho zaradiť do širších súvislostí. V tejto súvislosti predstavil svoju monografiu, v ktorej sa venuje práve tejto problematike.

Najprv sa zameril na popis zákulisných príprav konferencie a to tak česko-slovenskej, ako aj maďarskej diplomacie. Priblížil najmä odlišné postavenie, ale aj

Organizátori podujatia (zľava: Peter Koval, Patrik Derfiňák, Nadežda Jurčišimová, Peter Švorc - posledný zľava) s prof. Štefanom Šutajom (štvtý zľava). Foto: Michal Falat

ciele reprezentantov „súperiacich“ strán. Zatiaľ čo maďarskí diplomati akcentovali demokratické ideály – neuviedomujúc si však historickú tradíciu a s ňou spojené problémy, ktoré bránili aplikovaniu týchto ideálov, a to najmä Trianonskej zmluvy – v československej diplomacii bol badať ústup od týchto hodnôt, zaiste aj pod vplyvom udalostí z Mníchova. Hlavným cieľom tak československej, ako aj maďarskej diplomacie však bolo získanie si dôvery víťazných mocností. Výsledkom konferencie v Paríži malo byť aj stanovenie štátnych hraníc, čo sa do istej miery stalo dominantnou otázkou pre obe strany. Československá politika sa niesla v znamení snáh o odsun obyvateľov neslovanských národností z krajiny, čo sa jej čiastočne podarilo. Naopak maďarská politika sa v duchu historickej tradície snažila o revíziu hraníc, prípadne aspoň o zaistenie občianskych práv pre Maďarov v susedných krajinách.

V ďalšej časti prednášky hosť priblížil problematiku repatriácie maďarského a slovenského obyvateľstva. Štefan Šutaj sa tu snažil objasniť ľudský faktor, pre ktorý na mierovej konferencii „nebolo miesta“, a to najmä pre vplyvy sovietskej politiky, čo sa prejavovalo aj počas konferencie. Tu však treba poznamenať, že ani západný tzv. „americko-britský“ prístup presadzovania demokracie za každú cenu, nie vždy dospel k naplneniu skutočných demokratických a ľudských ideálov, ktorými sa prezentovali. V tejto z obsahovej stránky najrozsiahlnejšej časti prednášky vysvetlil publiku jednotnú formu mierových zmlúv a pokračoval rozborom jednotlivých paragrafov na príklade mierovej zmluvy s Maďarskom. Prirodzene prešiel aj k problematike československo-maďarských vzťahov po skončení konferencie a plneniu či neplneniu jednotlivých záväzkov.

V závere zhruba hodinovej prednášky poukázal aj na svoju snahu presvedčiť slovenskú historickú obec zmeniť oficiálny vžitý názov mierovej konferencie, v ktorom by nefigurovalo slovo „mierová“ a s úsmevom na tvári dodal, že jeho snaha sa zatiaľ nestretla s úspechom.

Štefan Šutaj pretavil dlhoročné skúsenosti z oblasti vedy a výučby na univerzite do zaujímavej prednášky, ktorú si vypočulo niekoľko desiatok študentov spolu s doktorandmi a pedagógmi IH FF. V závere sa poďakoval za možnosť zúčastniť sa takéhoto podujatia, keďže svoje vysokoškolské štúdium prežil práve na Pedagogickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika so sídlom v Prešove a vyjadril presvedčenie, že sa aj v budúcnosti aktívne zúčastní na vedeckom živote prešovského historického pracoviska.